

2. Коваленко В.В. Реформування та стратегічний розвиток фінансової системи України / В.В. Коваленко // ScienceRise. – 2015. – № 2(3). – С. 43–46.
3. Проблеми розвитку фінансової системи України та шляхи їх вирішення: монографія/ М.І. Карлін, Ю.В. Шулик, А.В. Кулай та ін.; за ред. д.е.н. проф. М.І. Карліна. – Луцьк: Вежа-Друк, 2014. – 364 с
4. Стратегія розвитку України «Україна 2020: стратегія національної модернізації». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/lawsshow/5/2015/>
5. Мейш А.В., Лисак О.М. Перспективи розвитку фінансової системи України - Вісник Хмельницького національного університету 2019, № 1 - с.70-74
Заява МВФ від 27 вересня 2019р от миссии в Украине №19\356 - URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2019/09/26/pr19356-ukraine-imf-staff-concludes-mission>

ЧЕНТУКОВ Ю.І.,
д.е.н., професор
ШАБЕЛЬНИК Т.В.,
д.е.н., доцент
Маріупольський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ГЛОБАЛЬНИХ ФІНАНСОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

На сучасному етапі глобалізаційних перетворень кінця ХХ ст. – початку ХХІ ст. у світовій фінансовій системі та міжнародних фінансових ринках відбуваються зрушення, які набувають характеру закономірностей. До найбільш впливових та суттєвих зрушень, що виступають проявами глобальних фінансових трансформацій, віднесено: підвищення рівня фінансової глибини світової економіки; розвиток глобальної фінансової кризи і високі ризики її повторення; загальне погіршення фінансових умов функціонування світового господарства, зростання невизначеності світової фінансової кон'юнктури; зростання нерівномірності у просторовому розподілі глобальних фінансових активів внаслідок загострення конкурентної боротьби за фінансові ресурси; нестабільність структури фінансових активів світу за типом фінансових інструментів; загострення проблем зовнішньої заборгованості країн; зростання гетерогенності стану міжнародної ліквідності країн і їх забезпечення офіційними золотовалютними резервами; зростання масштабів операцій в межах нелегальної міграції капіталу тощо.

Країни Центральної та Східної Європи сьогодні виступають невід'ємною складовою європейської спільноти розвинутих економік, а з іншого боку, - фінансові ринки цих країн є не надто інтегрованими до світової фінансової системи і досі мають змішаний характер, демонструючи певні ознаки ринків, що розвиваються. За таких умов, траєкторія розвитку фінансового сектору держав ЦСЄ під впливом глобальних фінансових трансформацій може бути непередбачуваною, виступаючи джерелом серйозних проблем, що загрожуватимуть економічній безпеці країн регіону.

Компаративний аналіз динаміки глобальних фінансових трансформацій у світі в цілому та в країнах ЦСЄ здійснено на основі методів економіко-математичного моделювання. Зокрема, для оцінки ступеня та характеру взаємозв'язку між світовими та регіональними показниками, що характеризують прояви глобальних фінансових чинників формування економічної безпеки, застосовано методи економіко-математичного моделювання трендів. Методи економіко-математичного моделювання трендів є ефективним засобом оцінки взаємозв'язку між світовими та регіональними показниками, що характеризують прояви глобальних фінансових трансформацій. Ці методи ґрунтуються на виділенні та виключенні із ряду динаміки випадкової компоненти (e_t) та детермінованої компоненти, що містить у собі

тренд (tr_t), сезонну компоненту (s_t), циклічну компоненту (c_t). Найчастіше динамічні ряди містять тільки тренд та випадкову компоненту.

При аналізі динаміки розвитку слід враховувати, що характерною рисою динамічних рядів будь-яких економічних показників є те, що істотна інформація закладена не тільки в чисельних значеннях вимірюваних ознак, але й у порядку їхнього руху. Тому для виявлення основної тенденції розвитку економічного показника без впливу випадкової складової доцільним є його згладжування. Більш надійні результати згладжування динамічного ряду досягаються з використанням методів аналітичного вирівнювання. У цьому випадку фактичні рівні замінюються рівнями, обчисленими на основі певної математичної функції, і рівень, що змінюється, оцінюється як функція від часу:

$$\hat{y}(t) = f(t), \quad (1)$$

де $\hat{y}(t)$ – рівні динамічного ряду, обчислені по відповідному аналітичному рівнянню на момент часу t .

Вірогідність побудованої трендової моделі економічного показника перевіряється за допомогою коефіцієнта детермінації (R^2), який відбиває близькість значень лінії тренду до фактичних даних. У випадку, коли $R^2 \rightarrow 1$, лінія тренду достовірна, коли $R^2 \rightarrow 0$ – можна стверджувати, що побудована трендова модель не є достовірною і потребує коригування.

У якості індикаторів, що характеризують прояви глобальних фінансових трендів, які впливають на сучасне міжнародне безпекове середовище, обрано дані щодо динаміки наступних показників: розмір фінансових активів, у тому числі капіталізація ринку акцій, обсяги боргових цінних паперів, банківські активи (світові та за країнами ЦСЄ); відношення зовнішнього боргу до ВВП (в середньому у провідних розвинутих країнах, в середньому в країнах, що розвиваються, і в середньому за країнами ЦСЄ); офіційні міжнародні резерви (світові та за країнами ЦСЄ).

Відтак, за допомогою методів економіко-математичного моделювання оцінено взаємозв'язок між світовими та регіональними показниками, які характеризують прояви глобальних фінансових трендів, що впливають на міжнародне безпекове середовище. У табл. 1 наведено трендові моделі світових та регіональних фінансових показників, на основі яких зроблено згладжування динамічних рядів досліджуваних показників, параметри моделей розраховано з використанням інструменту «Аналіз даних» середовища MS Excel. На основі аналізу коефіцієнтів детермінації трендових моделей, що наведені у табл. 1, можна зробити висновок, що розраховані моделі є достовірними.

Таблиця 1

Трендові моделі світових та регіональних фінансових показників

№	Назва показника (млрд. дол.)	Трендова модель	Коефіцієнт детермінації
1	Капіталізація ринку акцій, млрд. дол. (світ)	$y = 2,4351x^6 - 110,73x^5 + 1960,8x^4 - 17140x^3 + 77009x^2 - 161956x + 163956$	$R^2 = 0,8613$
2	Капіталізація ринку акцій, млрд. дол. (ЦСЄ)	$y = 0,0794x^6 - 2,9353x^5 + 42,925x^4 - 314,49x^3 + 1198,7x^2 - 2201,2x + 1799,5$	$R^2 = 0,9905$
3	Боргові цінні папери, млрд. дол. (світ)	$y = -4,2291x^6 + 150,39x^5 - 2012,4x^4 + 12689x^3 - 39347x^2 + 60731x + 47495$	$R^2 = 0,9475$
4	Боргові цінні папери, млрд. дол. (ЦСЄ)	$y = -0,0502x^6 + 1,8979x^5 - 27,238x^4 + 185,14x^3 - 608,27x^2 + 917,75x + 22,752$	$R^2 = 0,8706$
5	Банківські активи, млрд. дол. (світ)	$y = 8105,4x + 80547$	$R^2 = 0,9488$
6	Банківські активи, млрд. дол. (ЦСЄ)	$y = -0,0417x^6 + 1,7349x^5 - 27,917x^4 + 219,52x^3 - 880,29x^2 + 1705,3x - 376,43$	$R^2 = 0,9256$
7	Зовнішній борг, % ВВП (провідні розвинуті країни)	$y = 0,0002x^5 - 0,0196x^4 + 0,4814x^3 - 4,4717x^2 + 16,947x + 119,88$	$R^2 = 0,7923$
8	Зовнішній борг, % ВВП (країни, що розвиваються)	$y = 0,0004x^6 - 0,0173x^5 + 0,2695x^4 - 2,0435x^3 + 7,8629x^2 - 14,237x + 35,726$	$R^2 = 0,759$
9	Зовнішній борг, % ВВП (ЦСЄ)	$y = -0,0182x^4 + 0,5258x^3 - 5,6001x^2 + 25,1x + 56,067$	$R^2 = 0,9351$
10	Офіційні резерви, млрд. дол. (світ)	$y = -85,292x^2 + 1573,9x + 5537,5$	$R^2 = 0,9371$
11	Офіційні резерви, млрд. дол. (ЦСЄ)	$y = -0,0163x^6 + 0,5972x^5 - 8,302x^4 + 54,807x^3 - 177,51x^2 + 275,16x + 87,562$	$R^2 = 0,9714$

Джерело: розраховано авторами на основі даних [1-5]

Наступним етапом оцінки взаємозв'язку між світовими та регіональними показниками, що характеризують прояви глобальних фінансових трендів, є розрахунок темпів приросту апроксимованих динамічних рядів з метою визначення відносної швидкості зміни напрямів досліджуваних показників. Так, якщо темпи приростів мають схожий рух світових та регіональних фінансових показників, то можна вважати, що між динамікою цього руху існує взаємозв'язок. Аналіз динаміки темпів приростів світових та регіональних фінансових показників для апроксимованих даних дозволив отримати наступні висновки:

– між світовими та регіональними показниками динаміки капіталізації ринку акцій протягом майже всього періоду, що аналізується, спостерігається прямий зв'язок (за виключенням 2017-2018 рр., коли зв'язок був відсутній);

– світові та регіональні показники динаміки обсягу боргових цінних паперів рухаються односпрямовано, зв'язок між показниками є прямим;

– між показниками динаміки банківських активів світу та країн ЦСЄ зв'язок відсутній;

– показники світових та регіональних офіційних резервів також рухаються різноспрямовано;

– динаміка руху показників зовнішнього боргу відносно ВВП у країнах ЦСЄ практично повністю відповідає аналогічним показникам у середньому за групою провідних розвинутих країн; між відповідними показниками країн ЦСЄ та країн, що розвиваються, до 2016 р. зв'язок був прямим, з 2016 р. зв'язок відсутній.

Таким чином, на основі оцінки взаємозв'язку між світовими та регіональними показниками, які характеризують прояви глобальних фінансових трансформацій у світі в цілому та в країнах ЦСЄ, встановлено, що динаміка показників капіталізації ринку акцій та показників боргових паперів регіону майже повністю відповідає напрямам руху відповідних світових показників. Показники динаміки світових та регіональних офіційних резервів та банківських активів рухаються різноспрямовано. Динаміка показників рівня зовнішньої заборгованості країн ЦСЄ та відповідних показників у середньому за групою провідних розвинутих країн є практично ідентичною. Отже, зважаючи на двоякий характер фінансових секторів країн регіону (вони мають риси як розвинутих систем, так і ринків, що розвиваються), фінансові тренди мають різні прояви у світі в цілому та в країнах ЦСЄ.

Список використаних джерел:

1. Debt securities statistics. Bank for International Settlements. URL: <https://www.bis.org/statistics/secstats.htm?m=6%7C33%7C615>
2. Financial Market: CEIC Data. URL: <https://www.ceicdata.com/en/indicators>
3. The Global Economy: Business and economic data for 200 countries. URL: <https://www.theglobaleconomy.com>
4. UNCTADstat. URL: <https://unctadstat.unctad.org/EN/>
5. World Economic Outlook Database. International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2019/01/weodata/index.aspx>

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (УКРАЇНА)
ПОЗНАНСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ТБІЛІСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНЕ ДЖАВАХІШВІЛІ (ГРУЗІЯ)
КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Б.П. ХАЗДЕУ (РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА)
КОМРАТСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (РЕСПУБЛІКА МОЛДОВА)
ГОСПОДАРСЬКА АКАДЕМІЯ ІМЕНІ Д.А. ЦЕНОВА м. СВІШТОФ (БОЛГАРІЯ)
ДЕПАРТАМЕНТ З ПИТАНЬ ЕКОНОМІКИ МАРІУПОЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ВІДДІЛЕННЯ У м. МАРІУПОЛЬ ДОНЕЦЬКОЇ ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВОЇ ПАЛАТИ
МОЛОДІЖНА РАДА м. МАРІУПОЛЯ

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ КРАЇН У СВІТОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ ПРОСТІР

МАТЕРІАЛИ

VII Міжнародної науково-практичної конференції

20 листопада 2020 р.

*Рекомендовано до друку
Вченою радою економіко-
правового факультету
Маріупольського державного
університету
(протокол № 5 від 19.11.2020 р.)*

Маріуполь, 2020

УДК 339.922 (063)

ББК 65.54я431

Особливості інтеграції країн в світовий економічний та політико-правовий простір: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, 20 листопада 2020 р.— Укл.: Марена Т.В., Беззубченко О.А., Мітюшкіна Х.С., Захарова О.В., Ніколенко Т.І., Балабанова Н.В., Омельченко Г.П. За заг. редакцією д.е.н., проф. Булатової О.В., д.е.н., проф. Чентукова Ю.І. — Маріуполь: МДУ, 2020. — 120 с.

Конференція присвячена проблемам активізації процесу інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір. В роботі конференції приймають участь науковці, викладачі, фахівці-практики, аспіранти, студенти.

Основні напрями роботи конференції:

- Розвиток інтеграційних процесів в умовах глобального середовища: політико-правовий аспект;
- Розвиток міжрегіональної взаємодії та транскордонного співробітництва в умовах інтеграційних пріоритетів;
- Особливості розвитку зовнішньоекономічних та політичних відносин країн в умовах глобалізації;
- Розвиток міжнародних фінансово-кредитних та валютних відносин в умовах глобалізації та участь країн на світовому фінансовому ринку;
- Інноваційно-інвестиційна діяльність країн у світових координатах розвитку;
- Проблеми міжгалузевої співпраці в умовах глобалізації;
- Забезпечення конкурентоспроможності галузей та регіонів національної економіки;
- Проблеми забезпечення сталого розвитку країн в контексті сучасних світових процесів;
- Сучасні можливості стратегічного розвитку м. Маріуполя.

Організаційний комітет конференції ставить перед собою такі задачі:

1. обмін практичними і теоретичними напрацюваннями учасників конференції у сфері вивчення особливостей інтеграції країн у систему світогосподарських зв'язків;
2. розробка напрямів розвитку міжнародних економічних відносин країн світу.

© Автори текстів, 2020 р.
© МДУ, 2020 р.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ РОЗВИТОК ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА:

Беззубченко О.А., Бережний Є.Ю.	Глобальні детермінанти розвитку світової економіки	4
Богатирьов Д.Ф.	Особливості інтеграційних процесів між державами, що мають різні моделі економічного розвитку	8
Козлова С.О.	Міжнародна економічна інтеграція: сутність, проблеми та перспективи розвитку.....	11
Надежденко А.О., Кучерова А.М.	Українська національна ідентичність в умовах глобального середовища.....	13
Чинчін К.І.	Процес формування інтеграційного права в Україні.....	15

СЕКЦІЯ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ТА ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН КРАЇН В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Балабанова Н.В.	Актуальні тренди сучасного етапу розвитку світової торгівлі	18
Bruch O.O.	Peculiarities of foreign economic activity of Lviv region.....	20
Ємельяненко Є.С.	Особливості зовнішньоекономічних та політичних відносин країн азійсько-тихоокеанського регіону.....	22
Карпенко О.І.	Інтегральний індекс зовнішньоторговельної складової безпеки: інструментарій вимірювання.....	24
Лавчі О.О.	Проблеми та перспективи розвитку біржової торгівлі в Україні... ..	26
Пор'яз Т.Є.	Місце світової торгової організації у глобальній економіці.....	29
Тихонська В.І.	Транзитний потенціал України в умовах глобалізації.....	31
Федоров Е.В.	Протекціонізм та національна безпека.....	33
Черніков К.К.	Оцінка участі України на світовому ринку товарів та послуг.....	35

СЕКЦІЯ РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ТА ВАЛЮТНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА УЧАСТЬ КРАЇН НА СВІТОВОМУ ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Булатова О.В., Марена Т.В.	Місце країн центральної та східної Європи у світовій фінансовій системі.....	38
Дмитрієв В.Є.	Наслідки стимулюючої бюджетно-податкової політики держави в короткострокових і довгострокових вимірах.....	41

Жанаєв А.А.	роль державної регуляторної політики у подоланні безробіття в Україні.....	43
Кулешова А.А.	Державне регулювання національної валюти.....	45
Кучинська А.С.	Методичні аспекти використання цінових індексів у макроекономічних розрахунках.....	46
Фомичова І.О.	Проблеми нестабільності грошово-фінансової системи України...	48
Чентуков Ю.І., Шабельник Т.В.	Особливості прояву глобальних фінансових трансформацій у країнах центральної та східної Європи.....	50
Шабельник Т.В., Шабельник М.М.	Практичне застосування моделі контролю виникнення фінансових криз за макроекономічними індикаторами на прикладі України.....	53

**СЕКЦІЯ
ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ КРАЇН У СВІТОВИХ
КООРДИНАТАХ РОЗВИТКУ**

Бородіна Ю.О.	Шляхи поліпшення інвестиційного клімату України.....	56
Гнідіна В.С.	Аналіз позицій України у світових рейтингах інновацій.....	58
Захарова О.В.	Інноваційні виміри економічної безпеки країни: методичний інструментарій оцінки.....	61
Макарчук О.Є.	Значення інвестицій для економічного розвитку країни.....	64
Мацука В.М.	Інноваційні стартапи як метод міжнародного інвестування.....	66
Мороз С.О.	Інноваційно-інвестиційна діяльність країн у світових детермінантах розвитку.....	75
Надежденко А.О., Коваленко В.Я.	Деякі питання державного управління розвитком «розумних міст».....	70
Сагірова Г.С.	Безпеківі аспекти інвестиційної привабливості України.....	72
Терентьева К.С.	Зарубіжний досвід залучення іноземних інвестицій в національну економіку.....	75

**СЕКЦІЯ
ПРОБЛЕМИ МІЖГАЛУЗЕВОЇ СПІВПРАЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

Ашимова Т.С., Іванова В.В.	Агропромисловий комплекс України: можливості в умовах глобалізації.....	78
Балабаниць А.В., Шостак М.П.	Імперативи формування конкурентних переваг на туристичному ринку.....	81
Bernatska I.Ya.	Consulting services in Ukraine: problems and ways of improvement..	83
Кислова Л.А.	Теоретичні аспекти дослідження туризму як стратегічного напрямку формування регіональної економіки.....	85

**СЕКЦІЯ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГАЛУЗЕЙ ТА РЕГІОНІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

Гунько К.В.	Конкурентоспроможність України: проблеми та перспективи...	88
Зайковський О.С.	Місце університетів в економіці знань.....	90
Ле Хонг Чау Лонг	Перспективи та можливості покращення позицій конкурентоспроможності України.....	92
Макогон Ю.В.	Экономические аспекты восстановления территории Донецкого региона в постконфликтный период.....	94
Тумчышун Yu.V.	Assessing the level of region's economic security in terms of its competitiveness in the region.....	96
Щуренко Я.В.	Проблеми зростання ВВП України в умовах соціально-економічної нестабільності.....	99

**СЕКЦІЯ
ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇН В КОНТЕКСТІ
СУЧАСНИХ СВІТОВИХ ПРОЦЕСІВ**

Беспалов С.І.	Групування країн світу за станом забезпечення екологічної безпеки: можливості використання алгоритмів кластеризації...	102
Куталовський Р.В., Пастернак О. М.	Природничий індикатор сталого розвитку міста: «повітря»....	105
Олійник Д.Я.	Побудова економічної моделі за допомогою теорії ігор.....	106

**СЕКЦІЯ
СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ М. МАРІУПОЛЯ**

Дзигар Д.С.	Сучасні можливості стратегічного розвитку м. Маріуполя.....	108
Дресвяннікова В.Д.	Соціальне підприємництво як складова стратегічного розвитку Маріуполя.....	111
Теличко Б.О.	Перспективи міжнародно-економічної інтеграції міста Маріуполь.....	113
Чевичалова Д.О.	Особливості стратегічного розвитку м. Маріуполя.....	114